

Afvalnieuwsbrief Zoutkoepeloverleg

Nummer 25; juli 2008

Op 18 juni is het Energierapport 2008 van de ministers Van der Hoeven van Economische Zaken en Cramer van Milieu de regering verschenen. Daarin gaat het ook over nieuwe kerncentrales. De kwestie van de opslag van radioactief afval in zoutkoepels komt daarmee weer in beeld, zoals we in het eerste artikel zullen zien. Intussen is er ook een plan om te gaan proefboren in Onstwedde door een stichting die een postadres heeft in Onstwedde. “De zoutkoepel biedt een veelheid aan kansen, die we de komende tijd nader willen onderzoeken” Deze verbazingwekkende zin staat in een plan van de stichting Terramater die vorig jaar is opgericht. Reden om aandacht te besteden aan dit snode plan.

**Herman Damveld
Centaarstraat 10
9742 PP Groningen**

hdamveld@xs4all.nl

Kernafval in zoutkoepels blijft boven de markt hangen

Op 18 juni is het Energierapport 2008 van de ministers Van der Hoeven van Economische Zaken en Cramer van Milieu de regering verschenen. Daarin gaat het ook over nieuwe kerncentrales. De kwestie van de opslag van radioactief afval in zoutkoepels komt daarmee weer in beeld.

Er was een nota van de vorige regering over de eisen waar kernenergie aan moet voldoen. Maar Van der Hoeven en Cramer hadden ruzie over kernenergie. Daarom besloten de ministers even niet over kernenergie te willen hebben. Eerst zou het Energierapport 2008 moeten verschijnen. Dat is nu gebeurd. De discussie in de Tweede Kamer dan dus beginnen. Een reden temeer om de nota van de vorige regering van september 2006 er nog eens erbij te halen. In die nota stelt de regering dat binnen tien jaar (dus uiterlijk 2016) “een besluit genomen moet zijn omtrent de eindbestemming voor het radioactief afval”, maar het kan ook vroeger, als “Europese regelgeving tot een besluit op een eerdere datum verplicht.” Als de huidige regering dit overneemt, komen de Noordelijke zoutkoepels (Pieterburen, Onstwedde, Winschoten, Hooghalen, Gasselte, Schoonlo, Anloo, Ternaard) weer duidelijk in beeld.

Over radioactief afval schrijven Van der Hoeven en Cramer: "Naar de huidige stand van de wetenschap en techniek is alleen

ondergrondse berging geschikt als definitieve eindberging” en “Nederland zet in op regionale samenwerking met zijn buurlanden.”

Maar mag je wel plannen maken voor nieuwe kerncentrales, zolang je niet weet waar je met het kernafval naar toe moet? De regering gaat aan die ethische vraag voorbij, hoewel dezelfde regering het wel voortdurend heeft over verantwoordelijkheid en handhaving van normen en waarden. De regering wil opslag kleilagen of in zoutkoepels in het Noorden van het land, maar die zoutkoepels zijn niet veilig: Talloze feiten, waarvan we er hier twee noemen, bewijzen de onveiligheid. Ten eerste wordt zout onder invloed van straling een gevaarlijke stof. Als we bestraald zout opwarmen doen zich explosieve reacties voor. Dat blijkt uit langjarig onderzoek van professor H.W. den Hartog van het Laboratorium voor Vaste Stof Fysica van de Rijksuniversiteit Groningen.

Ten tweede is de ervaring met opslag in zoutkoepels ronduit slecht. In de Duitse deelstaat Nedersaksen ligt de zoutkoepel Asse, waarin tot 1978 zo'n 124.000 vaten licht en middel radioactief afval zijn opgeslagen. Rond 1970 was het de bedoeling dat er ook hoogradioactief afval in zou komen. Dit Duitse plan was een belangrijke reden dat de Nederlandse overheid koos voor opslag in zoutkoepels.

Er stroomt echter water in de zoutkoepel te Asse. In februari 2008 werd bekend dat de veiligheid maar tot 2014 gegarandeerd kan

worden. In juni 2008 werd het nog erger: op 700 meter diepte is het radioactieve cesium-137 vastgesteld. Naar nu bekend is geworden komt dit cesium al vanaf begin jaren-90 vrij op vijf plaatsen. Dagelijks stroomt er 12 kubieke meter water de opslagplaats in. Het gevormde pekkel kan de vaten aantasten, waardoor er radioactiviteit uit de vaten vrijkomt. De exploitant van de opslagplaats weet niet precies waar het gevonden cesium vandaan komt. De minister van Milieu, Sigmar Gabriël, wil dit uit laten zoeken, temeer daar de overheid voor 800 miljoen euro maatregelen heeft aangekondigd om het kernafval veilig te isoleren van het milieu.

In de Duitse zoutkoepel te Morsleben in het vroegere Oost-Duitsland gaat het niet beter. Ook daar komt water naar binnen. In 2003 besloot de Duitse regering de zoutkoepel op te vullen met een mengsel van zout, steenkoolfilteras, cement en water. Het hele project kost (stand maart 2008) twee miljard euro en moet –net als bij Asse- door de belastingbetaler opgehoest worden. .

De belangrijkste zoutkoepel in Duitsland is die te Gorleben. Vanaf 1977 wordt hier onderzoek verricht, waar de overheid 1,4 miljard euro voor heeft betaald. Men ontdekte daarbij dat de zoutkoepel in contact staat met grondwater. Daarmee voldoet de koepel niet aan een centrale eis voor geschiktheid.

De regering kent deze feiten blijkbaar niet en wil regionale samenwerking. Maar dat kan ook inhouden dat kernafval uit Duitsland in Nederland opgeslagen wordt.

De ervaringen uit het buitenland leren ons dat het jaren duurt voordat er een besluit over opslag van kernafval genomen kan worden.

Als Van der Hoeven en Cramer voor 2016 een besluit willen nemen over opslag van kernafval, dan moeten ze onmiddellijk beginnen met proefboringen in de zoutkoepels in het Noorden van het land.

ZOUTKOEPEL ONSTWEDDE ALS ATTRACTIEPARK??

“Kortom, de zoutkoepel biedt een veelheid aan kansen, die we de komende tijd nader willen onderzoeken.” Deze verbazingwekkende zin staat in een plan van de stichting Terramater die vorig jaar is opgericht. Die stichting met Klaas Jan Havinga als voorzitter en Jan Willem Kok als secretaris/penningmeester wil een attractiepark opzetten boven de zoutkoepel te Onstwedde. In die zoutkoepel zelf moet ook van alles gebeuren. En daar zit een groot probleem. Om in die zoutkoepel wat aan te mogen leggen, moeten er eerst proefboringen plaats vinden. En de regering krijgt de gegevens over die proefboringen. Daar kan de regering dankbaar gebruik van maken en besluiten dat de zoutkoepel te Onstwedde geschikt is voor de opslag van kernafval. Als Zoutkoepeloverleg hebben we ons vanaf 1976 verzet tegen proefboringen in de zoutkoepels. Er heeft geen boring plaatsgevonden.

De regering zal wel blij zijn dat er nu een initiatief is om wel te gaan boren. Maar waarom zouden we nu wel in moeten stemmen met boringen. Volgens mij geven we daarmee ons protest van de afgelopen 30 jaar uit handen. En dat terwijl de plannen voor de proefboringen weer hoog op de agenda komen te staan (zie vorige artikel in deze nieuwsbrief).

In het plan van de stichting Terramater komt de kwestie van de opslag van kernafval niet voor. Een paar citaten uit hun startnota van herfst 2007:

“In Noord-Nederland gebeurt er veel op het gebied van het onderzoek naar en gebruik van de aarde. Al decennia lang haalt o.a. de NAM veel aardgas uit de bodem. Veel ondieper haalt het waterleidingbedrijf eeuwenoud drinkwater uit de grond. Zout wordt al sinds jaren gewonnen door Akzo Nobel in de omgeving van Heiligerlee om het in Delfzijl voor allerlei industriële doeleinden te gebruiken. Hetzelfde is het geval met betrekking tot de zoutwinning door ESCO/Frisia Zout in Harlingen. Nedmag wint in Veendam magnesiumzout. En de Gasunie en Nuon gaan samen met Akzo Nobel tussen Nieuwe Pekela en Veendam een van de zoutpijlers gebruiken voor de tijdelijke opslag van gas. Kortom, het visitekaartje

van Noord-Nederland ligt voor een belangrijk deel -in het bijzonder voor enkele belanghebbende sectoren(c.q. grootste werkgevers) -onder de grond. Wij hebben ideeën om er één aan toe te voegen. Op de rand van Westerwolde en de Veenkoloniën ligt op ruim 300 tot 3000 meter diepte een zoutpijler die tot nu toe nog geen bestemming heeft gekregen. Deze biedt unieke mogelijkheden om met liften tot 350 meter diepte en vervolgens – na de winning van het zout -rijdend met elektrisch aangedreven voertuigen door grote gangen/tunnels naar beneden tot bijvoorbeeld een diepte van 650 meter af te dalen.”

Ook zegt de stichting “de boring en uitgraven van de zoutcavernes kan gecombineerd worden met wetenschappelijk onderzoek. Voor wetenschappelijk onderzoek bestaan er mogelijkheden om zoutcavernes te gebruiken voor het plaatsen van sensorsystemen voor het observeren van bijvoorbeeld kosmische neutrino’s. Dit valt op het terrein van de het vakgebied van de astrodeeltjesfysica, waaraan de universiteit van Groningen (KVI) en ASTRON een bijdrage leveren.”

Het staat er allemaal heel onschuldig, dat men wil boren en de zoutkoepel uit wil graven. Maar daarmee maakt men de zoutkoepel tevens geschikt voor opslag van kernafval. En het feit dat het Kernfysisch Versnellers Instituut erbij betrokken is, stelt mij ook helemaal niet gerust. De directeur van het KVI wil meer kerncentrales. Wat betreft kernafval heb ik in het verleden nogal wat onenigheid gehad met Rob de Meijer van het KVI, die protesten tegen opslag van kernafval in zoutkoepels afwees.

De stichting heeft een bijeenkomst gehouden. Opvallend is dat daarbij het zoutkoepeloverleg niet is uitgenodigd. Dat geeft mij te denken, temeer daar de stichting zegt een draagvlak te willen scheppen voor de activiteiten. .

Voor de volledigheid hieronder de gegevens van de stichting:

Terra Mater, Kempkebosweg 2, 9591 VG Onstwedde,
0599-332489, 06-53236241,
info@terramatergroningen.nl

Nederlands-Belgische samenwerking kernafval in klei

De Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval (COVRA) te Vlissingen en het nucleaire expertisecentrum NRG te Petten gaan samenwerken met België voor de ondergrondse opslag van kernafval. Dat heeft het NRG op 20 mei meegedeeld.

Het bouwen van een eindberging is duur en daarom is een zuiver nationaal onderzoeksprogramma volgens het NRG minder aantrekkelijk. België is een geschikte en aantrekkelijke kandidaat voor zo'n samenwerking. België onderzoekt eindberging van afval in diep ondergrondse Boomse klei, een formatie die zowel in Nederland als in België voorkomt. Ook hebben de Belgen ervaring met het betrekken van de lokale bevolking bij de besluitvorming.

De Nederlandse klei is het dikst ten zuiden van Schiermonnikoog (275 meter), in de omgeving van Arnhem (250 meter) de Noordoostpolder (150 meter) en in het Peelgebied (100-150 meter).